U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně: **Odborová organizace pracovníků správ památkových objektů při Národním památkovém ústavu**, se sídlem Bouzov 8, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní třída 16, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí předsedy žalované ze dne 29. 9. 2009, č. j. e-21/09, o námitce podjatosti uplatněné žalobkyní,

takto:

Soudci Městského soudu v Praze JUDr. Naděžda Řeháková, Mgr. Martin Kříž a JUDr. Ivanka Havlíková **n e j s o u v y l o u č e n i** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 9 Ca 381/2009.

Odůvodnění:

Žalobou doručenou dne 22. 11. 2009 Městskému soudu v Praze žalobkyně napadla rozhodnutí předsedy České advokátní komory, které je blíže označeno v záhlaví tohoto usnesení a jímž bylo vyhověno její žádosti o určení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v souvislosti s podáním ústavní stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 9. 2008, č. j. 8 Ca 119/2006 - 92. Žalobkyně současně požádala o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů. Městský soud obě tyto žádosti zamítl usnesením ze dne 11. 1. 2010, č. j. 9 Ca 381/2009 - 20. Současně s tímto usnesením doručil městský soud žalobkyni i poučení o právu vznést námitku podjatosti proti členům senátu 9 Ca, jemuž byla věc přidělena.

Žalobkyně podala dne 13. 1. 2010 kasační stížnost proti usnesení městského soudu ze dne 11. 1. 2010, č. j. 9 Ca 381/2009 - 20 a současně vznesla námitku podjatosti senátu 9 Ca, kterou však nikterak neodůvodnila.

Městský soud vyzval žalobkyni usnesením ze dne 2. 2. 2010, č. j. 9 Ca 381/2009 - 25, k písemnému zdůvodnění námitky podjatosti členů senátu 9 Ca ve lhůtě 5 dnů, které musí obsahovat konkrétní skutečnosti, z nichž žalobkyně dovozuje jejich podjatost. Na toto usnesení žalobkyně nikterak nereagovala. Městský soud ji proto znovu přípisem ze dne 2. 3. 2010 (č. l. 28 soudního spisu) vyzval k doplnění námitky podjatosti ve lhůtě 7 dnů.

Teprve dne 23. 3. 2010 odeslala žalobkyně městskému soudu doplnění kasační stížnosti a námitky podjatosti (č. l. 29 a 30). S odkazem na usnesení NSS č. j. Aprk 3/2010 - 40, uvedla, že městský soud měl při rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků vyčkat s ohledem na zásadu procesní ekonomie řízení na rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu. Žalobkyně nesouhlasí s postupem senátů městského soudu, které popřely svoji předchozí mnohaletou rozhodovací praxi a účelově dezinterpretovaly majetkové poměry žalobkyně způsobem svědčícím o elementární neznalosti účetnictví žalobkyně a ekonomickém fungování občanských sdružení ve vazbě na specifické postavení odborových organizací. Městský soud zcela pomíjí existenci opačného (tj. pro žalobkyni příznivého) právního názoru Nejvyššího správního soudu, který pokud převáží, povede k několika zbytečným řízením o kasačních stížnostech žalobkyně proti rozhodnutím o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků. O účelovém postupu městského soudu svědčí i to, že žalobkyni nebylo odebráno osvobození od soudních poplatků v těch řízeních, kde jí bylo přiznáno již dříve. Nadto vydával městský soud i rozhodnutí opačná. Žalobkyně má dále zato, že soud porušil princip předvídatelnosti, neboť okolnosti, které nyní uvádí jako důvod nepřiznávání osvobození od soudních poplatků, tu existovaly již v době, kdy žalobkyně podala v roce 2004 první žádost o osvobození, a soud je tedy bral v úvahu a zohledňoval. Skutečným důvodem postupu městského soudu je, že se žalobkyně domáhá v mnoha řízeních dle zákona č. 82/1998 Sb. náhrady újmy za nezákonná rozhodnutí městského soudu a za nesprávný úřední postup. Žalobkyně nadto opakovaně vyjadřovala svoji nespokojenost s prací a odbornou a morální (etickou) úrovní soudců tohoto soudu. Zejména pak kritizovala nehospodárné nakládání se státními finančními prostředky na odměny ustanovených zástupců z řad advokátů, kterým soud přiznával odměnu za úkony prokazatelně neposkytnuté právní pomoci. Tyto „vyhozené“ státní prostředky mnohonásobně převyšují částky soudních poplatků, o které by údajně „stát přišel“, kdyby bylo žalobkyni přiznáno osvobození od soudních poplatků. Na závěr žalobkyně požádala o prominutí zmeškání lhůty dle § 40 odst. 5 s. ř. s., neboť v předmětném období došlo ke kumulaci procesních úkonů, jež musela činit v jiných řízeních, a komplikované rodinné situace spojené s její nemocí.

Soudkyně JUDr. Naděžda Řeháková a JUDr. Ivanka Havlíková ve svém vyjádření k námitce podjatosti uvedly, že nemají žádný poměr k projednávané věci ani k účastníkům či jejich zástupcům. Soudce Mgr. Martin Kříž uvedl, že žalobkyni osobně nezná, nemá žádný poměr k účastníkům řízení ani věci samé a nejsou mu známy ani jiné důvody, které by mohly zavdat pochybnosti o jeho nepodjatosti. Dodal, že v postupu soudu v dané věci nelze spatřovat nic, co by bylo možné označit jako šikanu namířenou vůči žalobkyni.

Námitka podjatosti byla postupem podle § 8 odst. 5 s. ř. s. předložena k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu, který o ní uvážil následovně.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci *vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci*

nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Účastník řízení může uplatnit námitku podjatosti do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti soudce dozvěděl. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka podjatosti musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je podjatost dovozována (§ 8 odst. 5 s. ř. s.).

Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 370/04 ze dne 27. 10. 2004 (N 159/35 SbNU 181) uvedl, že nestrannost soudce je především subjektivní kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům). Kategorii nestrannosti je však třeba vnímat šíře, tedy i v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníku řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce má k věci určitý, nikoliv nezaujatý, vztah. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (viz též např. usnesení NSS ze dne 18. 12. 2009, č. j. Nao 82/2009 - 157).

V nyní posuzované věci vznesla žalobkyně námitku podjatosti poté, co městský soud vydal procesní rozhodnutí, jímž zamítl její žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů. Žalobkyně současně napadla toto procesní rozhodnutí kasační stížností. Městský soud zatím nerozhodl (a za dané situace ani nemohl) ve věci samé.

Shodnou situaci řešil Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 22. 7. 2009, č. j. Nao 47/2009 - 78, v němž uvedl: „*I ve fázi po vydání procesního rozhodnutí (tj. v daném případě po vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti žalobkyně o osvobození od soudních poplatků) je v případě, že proti rozhodnutí byla podána přípustná kasační stížnost (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 9. 2004, č. j. Nao 23/2004 - 55, publ. pod č. 408/2004 Sb. NSS), nezbytné (a tedy i přípustné) rozhodnout o námitce podjatosti soudců krajského soudu, kteří napadené rozhodnutí vydali, byla-li žalobkyní taková námitka vznesena. Je tomu tak proto, že ve fázi mezi podáním kasační stížnosti a předložením věci Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o ní činí krajský soud podle § 108 s. ř. s. řadu přípravných úkonů směřujících k tomu, aby o kasační stížnosti mohlo být řádně rozhodnuto; v rámci toho je často potřeba vydávat i rozhodnutí procesní povahy (vyzvat k odstranění vad kasační stížnosti, rozhodnout o žádosti o osvobození od soudních poplatků či o ustanovení advokáta apod.), která se závažným způsobem dotýkají právního postavení účastníků a u nichž je třeba stejně jako při rozhodování o věci samé, aby byla vydána nepodjatými soudci (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 - 34).*“ K tomu je třeba dodat, že o námitce podjatosti musí být rozhodnuto v této fázi i proto, že řízení před městským soudem nebylo dosud skončeno. Poté, co bude konečným způsobem vyřešena otázka osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů, bude městský soud (konkrétně senát 9 Ca) činit ve věci další úkony směřující k projednání žaloby a vydání meritorního rozhodnutí.

Pro posouzení včasnosti námitky podjatosti je rozhodné, že žalobkyně se dozvěděla o tom, kterému senátu byla věc přidělena k projednání, až z usnesení městského soudu č. j. 9 Ca 381/2009 - 20 doručeného žalobkyni dne 13. 1. 2010 a z přípisu obsahujícího

poučení o právu vznést námitku podjatosti doručeného žalobkyni téhož dne (viz doručenky na č. l. 18 soudního spisu). Teprve od tohoto okamžiku počala běžet týdenní lhůta pro vznesení námitky podjatosti (viz usnesení NSS ze dne 26. 2. 2010, č. j. Nao 8/2010 - 36). Stěžovatelka vznesla námitku podjatosti ještě tentýž den, tj. 13. 1. 2010 (č. l. 24 soudního spisu), byť o konkrétní skutečnosti ji doplnila až podáním ze dne 23. 3. 2010 (č. l. 29-30 soudního spisu). Lze proto uzavřít, že žalobkyně uplatnila námitku podjatosti včas.

Obsahem námitky podjatosti je vylíčení nezákonností, kterých se měl senát 9 Ca (či spíše paušálně všechny senáty městského soudu) dopustit při rozhodování o žádosti žalobkyně o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů. Z § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. ovšem jednoznačně plyne, že důvodem pro vyloučení soudců není jejich postup v této věci či v jiných věcech. Námitky tohoto charakteru lze smysluplně uplatňovat toliko v kasační stížnosti proti usnesení městského soudu č. j. 9 Ca 381/2009 - 20. Předmětem tohoto řízení však není kasační stížnost, ale námitka podjatosti uplatněná žalobkyní.

Žalobkyně dále dovozuje podjatost členů senátu 9 Ca městského soudu patrně z toho, že se postupem dle zákona č. 82/1998 Sb. domáhá náhrady újmy způsobené nezákonnými rozhodnutími a nesprávným úředním postupem městského soudu, že opakovaně vyjadřovala nespokojenost s prací a odbornou a morální úrovní soudců tohoto soudu a že kritizovala nehospodárné nakládání se státními prostředky na odměny soudem ustanovených zástupců z řad advokátů. Tato tvrzení žalobkyně se pohybují pouze v rovině spekulací, které mají paušální charakter a nejsou dostatečně konkretizovány ve vztahu k soudcům, jejichž podjatost je namítána. Toto subjektivní hledisko žalobkyně na nestrannost členů senátu 9 Ca není podepřeno žádnými objektivními skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že členové tohoto senátu mají k dané věci určitý, nikoliv nezaujatý, vztah (srov. výše cit. nález sp. zn. I. ÚS 370/04). Za situace, kdy rovněž dotčení soudci vyloučili existenci skutečností, jež by mohly být důvodem jejich podjatosti, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že JUDr. Naděžda Řeháková, Mgr. Martin Kříž a JUDr. Ivanka Havlíková nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 9 Ca 381/2009.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. dubna 2010

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu